

Justitsministeriet

Lovafdelingen

Dato: 18. april 2005
Dok.: CHA40177
Strafferetskontoret

Udkast til tale

**til brug ved besvarelse af samrådsspørgsmål F fra
Folketingets Retsudvalg (REU alm. del) torsdag den
28. april 2005 vedrørende sagsbehandlingstiden i
voldssager ved domstolene**

Spørgsmål F:

”Ministeren bedes redegøre for udviklingen af sagsbehandlingstiden ved domstolene i voldssager og redegøre for, hvad ministeren vil gøre for, at sagsbehandlingstiden ved domstolene i disse sager for fremtiden kan holdes inden for de grænser, som er fastsat af Folketinget.”

1. Målsætningerne om en hurtig behandling af voldssager blev opstillet i voldpakkerne fra 1994 og 1997. De indebærer for *politiet*, at det samlede tidsforbrug, fra voldanmeldelsen modtages (gerningsmanden identificeres), til sagen indbringes for retten, ikke bør overstige *30 dage*.

Målsætningen for sagsbehandlingstiden ved *domstolene* er angivet til *37 dage*. Heraf udgør berammelsestiden – det vil sige tiden fra sagen modtages i retten, til domsforhandlingen kan indledes – 30 dage, mens der er afsat 7 dage til domsforhandling og domsafsigelse.

For *strafafsoningen* af voldsdomme er målsætningen fastsat således, at afsoningen for dømte, som ikke er varretægtsfængslede, skal iværksættes senest *30 dage* efter, at der foreligger fuldbyrdelsesordre. Det er samtidig forudsat, at politiet giver fuldbyrdelsesordre umiddelbart efter, at der er afgivet ankeafkald, efter ankefristens udløb eller efter, at der er afsagt ankedom.

Domstolsstyrelsen har siden januar 1996 udarbejdet en *voldsstatistik* halvårligt. En sag skal opfylde følgende kriterier for at indgå i voldsstatistikken:

- Den skal være omfattet af straffelovens §§ 244 – 246, og der skal være idømt en ubetinget frihedsstraf, uden at der heri indgår andre lovovertrædelser af væsentlig betydning for strafudmålingen.

De sager, der opfylder disse kriterier, benævnes herefter ”*særlige voldssager*”.

Herudover udarbejder Domstolsstyrelsen en såkaldt ”*særlig voldsundersøgelse*”, der har til formål at kortlægge, hvad der er årsagerne til, at den fastsatte målsætning om sagsbehandlingstiden ikke overholdes i volds-sagerne. Denne undersøgelse har været gennemført 10 gange siden 1998.

2. Justitsministeriet fremsendte i december 2004 en redegørelse til Folketingets Retsudvalg om status for de opstillede målsætninger for en hurtig behandling af voldssager for så vidt angår politiet, domstolene og kriminalforsorgen.

Endvidere har Justitsministeriet i april i år fremsendt Domstolsstyrelsens årsstatistik for sagsbehandlingstider m.v. for 2004, som bl.a. indeholder den samlede mål-opfyldelse for de særlige voldssager i 2004.

Af redegørelsen fra december 2004 om målsætningen for domstolene fremgår det, at målopfyldelsen i *byretterne* i perioden fra 2001 til 1. halvår 2004 har været mellem *49,7 pct.* og *56,1 pct.*

I 1. halvår 2004 var **51,8 pct.** af de særlige voldssager afsluttet inden for 37 dage efter sagens modtagelse i byretterne, mens tallene for henholdsvis 2002 og 2003 udgjorde *53,6 pct.* og *56,1 pct.*

Domstolsstyrelsen har efterfølgende kunnet konstatere, at der i 2. halvår af 2004 var fremgang i målopfyldelsen i forhold til 1. halvår af 2004, idet **53,6 pct.** af de særlige voldssager blev afgjort inden for 37 dage. Det er en forbedring på knap to procentpoint. For hele 2004 var målopfyldelsen således på **52,7 pct.**

Det fremgår videre af redegørelsen, at der er sket en mindre stigning i de øvrige sagsbehandlingstider, idet **71,5 pct.** af de særlige voldssager var afsluttet inden 2 måneder i 2004 mod **74,9 pct.** i 2003 og **73,2 pct.** i 2002.

Endvidere blev ca. **95 pct.** af sagerne i 2004 afsluttet inden for 6 måneder. Der er således med hensyn til antallet af afsluttede sager inden for 6 måneder tale om et mindre fald i forhold til 2002 og 2003, hvor antallet i begge år udgjorde **95,5 pct.**, mens der er tale om en

marginal stigning i forhold til 2001, hvor antallet udgjorde *94,9 pct.*

3. Med hensyn til *den særlige voldsundersøgelse* ved byretterne, der som nævnt har til formål at kortlægge, hvad der er årsagerne til, at den fastsatte målsætning om sagsbehandlingstiden ikke overholdes i voldssagerne, viser redegørelsen, at en række faktorer har betydning for sagsbehandlingstiden, og det indebærer, at et betydeligt antal af voldssagerne ikke kan afgøres inden for 37 dage.

Redegørelsen viser i den forbindelse, at retterne ikke har været årsag til forsinkelsen i *75 pct.* af de særlige voldssager, hvor 37 dages fristen ikke overholdes. Der er således tale om stort set det samme niveau som i 2003, hvor tallet var *76 pct.*, men en markant forbedring i forhold til i 2002 og 2001, hvor tallene var henholdsvis *63 pct.* og *62 pct.*

Endvidere er det kun i **14 pct.** af sagerne, at rettens forhold er eneste årsag til forsinkelsen. Andelen af sager, hvor retten er eneste årsag til forsinkelsen, er således faldet en smule i forhold til 2003, hvor dette var tilfældet i **16 pct.** af de forsinkede sager. I 2002 og 2001 var tallene henholdsvis **24 pct.** og **22 pct.**

Det kan endvidere nævnes, at de sager, hvor retten var eneste årsag til forsinkelsen, gennemsnitlig blev behandlet inden for **53 dage** i 1. halvår af 2004 mod 55 dage i 2003, 54 dage i 2002 og 58 dage i 2001.

Retterne havde i 1. halvår af 2004 i yderligere **11 pct.** af sagerne været en medvirkende årsag til forsinkelsen mod 8 pct. i 2003. I ca. 2/3 af disse af disse sager var årsagen, at det ikke var muligt at finde en ledig tid i rettens kalender inden for 30 dage, og i de resterende sager (en tredjedel) skyldtes forsinkelsen enten, at der ikke var ledige retssale, eller andre årsager.

Mens retterne således kun havde eneansvaret eller havde et medvirkende ansvar for overskridelsen af 37-dages fristen i **25 pct.** af sagerne, var der derimod en lang række andre forhold, der var årsag til de længere sagsbehandlingstider.

Bl.a. var *anklagemyndighedens forhold* eneste eller medvirkende årsag til fristoverskridelsen i knap **16 pct.** af de sager, der ikke blev behandlet inden for 37 dage. Hovedårsagen var, at anklagemyndigheden var forhindret i møde på det af retten foreslåede tidspunkt.

Derudover var forsvarsadvokaternes forhold den faktor, der oftest var eneste eller medvirkende årsag til, at en særlig voldssag ikke kunne afgøres inden for 37 dage. Således var *forsvarsadvokaterne* i 1. halvår af 2004 eneste eller medvirkende årsag til, at sagsbehandlingstiden blev forlænget ud over de 37 dage i **31 pct.** af sagerne.

Baggrunden herfor var i ca. halvdelen af sagerne, at advokaterne var forhindret i at møde på det af retten foreslåede tidspunkt, mens ønsket om en bestemt forsvarer var forklaringen i den anden halvdel af sagerne.

Foruden retternes, anklagemyndighedens og forsvarernes forhold har også andre forhold forårsaget eller medvirket til en forlængelse af sagsbehandlingstiden i 1. halvår af 2004. Bl.a. har manglende forkyndelse påvirket sagsbehandlingstiden i **11 pct.** af sagerne, mens udeblivelse af f.eks. tiltalte og vidner har påvirket sagsbehandlingstiden i **17 pct.** af sagerne. Endelig har udsættelse af sagen – for eksempel på grund af indhentelse af en person- eller mentalundersøgelse – været eneste eller medvirkende årsag til, at sagsbehandlingen blev forsinket i **23 pct.** af sagerne, mens lovligt forfald i 1. halvår af 2004 er anført som eneste eller medvirkende årsag i knap **10 pct.** af de sager, der ikke kunne afgøres inden for 37 dage.

4. Som supplement til voldsundersøgelsen for byretterne har landsretterne siden 1. januar 1997 indberettet afgørelsestiderne i ankesager om vold.

Af redegørelsen fra december 2004 fremgår det, at *Østre Landsret* i 1. halvår af 2004 traf afgørelse inden for 2 måneder i **17,5 pct.** af de særlige voldssager, hvilket er en markant forbedring i forhold til årene 2001 til 2003, hvor afgørelsesprocenterne var henholdsvis 15,8 pct., 11,1 pct. og 10,2 pct.

Andelen af sager, der blev afgjort mellem 2 og 6 måneder efter sagsanlæg, er omvendt faldet lidt i forhold til de foregående år, hvilket givetvis er en konsekvens af, at andelen af sager, der er afgjort inden for 2 måneder, er steget.

I *Vestre Landsret* blev **10,7 pct.** af de særlige voldssager i 1. halvår af 2004 afgjort inden for 2 måneder, hvilket er et klart fald i forhold til resultaterne for årene 2001-

2003, hvor tallene var henholdsvis 16,6 pct., 20,1 pct. og 19,9 pct.

Derimod er andelen af sager, der blev afgjort mellem 2 og 6 måneder efter sagsanlægget, omvendt steget i forhold til de tidligere år. Sammenlagt er **88,4 pct.** af alle særlige voldssager ved Vestre Landsret således afgjort inden for 6 måneder.

5. Som det fremgår af min gennemgang af udviklingen af sagsbehandlingstiden af voldssagerne ved domstolene i 1. halvår af 2004 er der set i forhold til 2003 sket en mindre stigning i antallet af sager, der ikke behandles inden for 37-dages fristen.

Domstolsstyrelsen har dog gennem en årrække taget en række initiativer for at forbedre afgørelsestiderne i de særlige voldssager, herunder ved særligt at fokusere på at nedbringe domstolenes medvirken til en forlænget sagsbehandlingstid.

Allerede i 2001 udsendte Domstolsstyrelsen et cirkulære til byretterne med en række forslag til ændrede rutiner og sagstilrettelæggelse i voldssager, der bl.a. også inddrager anklagemyndigheden og forsvarsadvokaterne.

Derudover kontaktede Domstolsstyrelsen i foråret 2003 alle byretter, hvor 50 pct. eller flere af de særlige voldssager i 1. halvår af 2002 ikke var blevet afsluttet inden for 37 dage, og anmodede disse retter om at forklare årsagen til fristoverskridelserne. Dette tiltag har efter Domstolsstyrelsens opfattelse bl.a. medvirket til at skabe øget opmærksomhed om vigtigheden af at afslutte de særlige voldssager hurtigt. Derudover er det styrelsens vurdering, at denne henvendelse har medvirket til at nedbringe andelen af sager i 2003 og 1. halvår af 2004, hvor retternes forhold har været årsag til forsinkelsen.

I 2003 etablerede Domstolsstyrelsen endvidere en såkaldt ”bedste praksis-ordning” på domstolsområdet.

Ordningen indebærer, at 4 konsulenter har til opgave at formidle gode idéer om sags- og arbejdstilrettelæggelse m.v. ved byretterne. Konsulenterne tilbyder således at tage ud til retterne med henblik på en drøftelse af en effektivisering af retternes arbejdsgange, herunder også i relation til behandlingen af de særlige voldssager.

Som led i et ønske om at øge målopfyldelsen kontaktede Domstolsstyrelsen endvidere i begyndelsen af februar 2005 alle retter med en målopfyldelse på mindre end 60 pct. Der blev i den forbindelse også rettet henvendelse til retter, hvor fristoverskridelserne alene eller helt overvejende kan henføres til eksterne forhold, herunder forsvarsadvokaten, anklageren eller udeblivelse af tiltalte eller vidner m.v. I henvendelsen opfordrede styrelsen disse retter til at kontakte en af de 4 ”bedste praksis” konsulenter for at drøfte, hvilke initiativer der kan tages for at opnå en højere målopfyldelse. Samtidig benyttede Domstolsstyrelsen lejligheden til mere generelt at un-

derstregede vigtigheden af, at voldssager behandles inden for 37-dages fristen.

Det er Domstolsstyrelsens forventning, at dette tiltag vil kunne bidrage til, at målsætningen for sagsbehandlingstiderne fremover i endnu højere grad vil kunne opfyldes. Domstolsstyrelsen vil dog fortsat nøje følge udviklingen i sagsbehandlingstiden for voldssagerne.

6. Jeg lægger stor vægt på, at de målsætninger om en hurtig sagsbehandling af voldssager, som Folketinget vedtog i 1994 og 1997, opfyldes. En stigning i sagsbehandlingstiden er ikke tilfredsstillende for hverken den tiltalte, ofrene, samfundet eller domstolene selv.

Derfor finder jeg det også meget positivt, at Domstolsstyrelsen fortsætter sit arbejde med at inddrage de relevante parter for at forbedre de eksisterende rutiner med henblik på at nedbringe sagsbehandlingstiden yderligere.

Det er min opfattelse, at byretterne gør en stor indsats for, at så mange voldssager som muligt afgøres inden for 37 dage.

Dog finder jeg det isoleret betragtet mindre tilfredsstillende, at andelen af særlige voldssager ved byretterne, der afgøres inden for 37 dage, i 2004 er faldet med ca. **3 procentpoint** i forhold til 2003.

Det er i den forbindelse værd at bemærke, at der er sket en forbedring i sagsbehandlingstiden på knap **2 procentpoint** fra 1. halvår af 2004 til 2. halvår 2004, hvilket tyder på, at udviklingen igen går i den rigtige retning.

Samtidig er det væsentlig at bemærke, at man ved en samlet bedømmelse af, om afgørelsestiderne i voldssagerne er tilfredsstillende, må tage den generelle sagsudvikling på byretternes område i betragtning. De særlige voldssager udgør jo kun en beskedent del af de rets-

sager, der behandles ved retterne. Således afgjorde byretterne forholdsmæssigt henholdsvis 5 pct. flere civile sager og 6 pct. flere straffesager i 2004 sammenlignet med 2003. De sidste års markante stigning i antallet af straffesager ved retterne er således fortsat i 2004.

Endvidere bør det holdes for øje, at afviklingstiden for voldssager ved retten ikke kun beror på domstolenes arbejdstilrettelæggelse. Årsagen til fristoverskridelser skyldes primært forhold, som retterne ikke har indflydelse på. En væsentlig faktor er således, hvornår forsvareren har mulighed for at møde i sagen, herunder hensynet til den tiltaltes ret til selv at vælge den advokat, som den pågældende ønsker. Som tidligere nævnt viser voldsundersøgelsen således, at retterne i 2003 og 1. halvår af 2004 kun er eneste eller medvirkende årsag til ca. hver fjerde forsinkelse.

Derudover betyder hensynet til retssikkerhedsgarantier mv. også, at sagsbehandlingstiden i nogle tilfælde bliver længere, end hvad målsætningen foreskriver.

I den forbindelse er der forsinkende faktorer, som retten ikke har mulighed for at tage højde for, herunder manglende forkyndelse, udeblivelse og lovligt forfald.

Det er min opfattelse, at de tiltag, som Domstolsstyrelsen allerede har iværksat for at forbedre sagsbehandlingstiden i voldssagerne, og den forøgede opmærksomhed, som styrelsen har på dette område, bør kunne medvirke til, at der på ny kan ske en stigning af antallet af sager, der behandles inden for 37-dages fristen.

Regeringen vil som bekendt fremlægge forslag til en domstolsreform med det formål at sikre en bedre, mere effektiv og moderne domstolsbetjening. I den forbindelse vil vi også få lejlighed til at vurdere og drøfte bl.a. de mere generelle spørgsmål om sagsudviklingen og om

domstolenes struktur og ressourcer med henblik på at sikre, at der med en reform kan skabes de bedst mulige rammer for tilrettelæggelsen af domstolenes arbejde og dermed også for opfyldelsen af målsætningerne for behandlingen af voldssagerne.

Da årsagerne til overskridelsen af målsætningerne imidlertid som omtalt primært er forhold, som retterne ikke har indflydelse på, må man dog naturligvis være opmærksom på, at der - uanset Domstolsstyrelsens gode tiltag og uanset spørgsmålet om en domstolsreform - også fremover vil være sager, der ikke vil kunne behandles inden for den gældende frist på 37 dage.

Jeg vil derfor følge udviklingen nøje, og det vil selvsagt kunne blive relevant – blandt andet i lyset af den næste statusredegørelse fra Domstolsstyrelsen i slutningen af 2005 – at overveje, hvorvidt der skal tages yderligere initiativer med henblik på at sikre, at de fastsatte målsætninger i højere grad opfyldes.